

Nadzieje i obawy związane z rokiem 2017

Przedruk i rozpowszechnianie
tej publikacji **w całości** dozwolone
wyłącznie za zgodą CBOS.
Wykorzystanie **fragmentów**
oraz danych empirycznych
wymaga podania źródła

Znak jakości przyznany CBOS przez Organizację Firm Badania Opinii i Rynku 9 stycznia 2017 roku

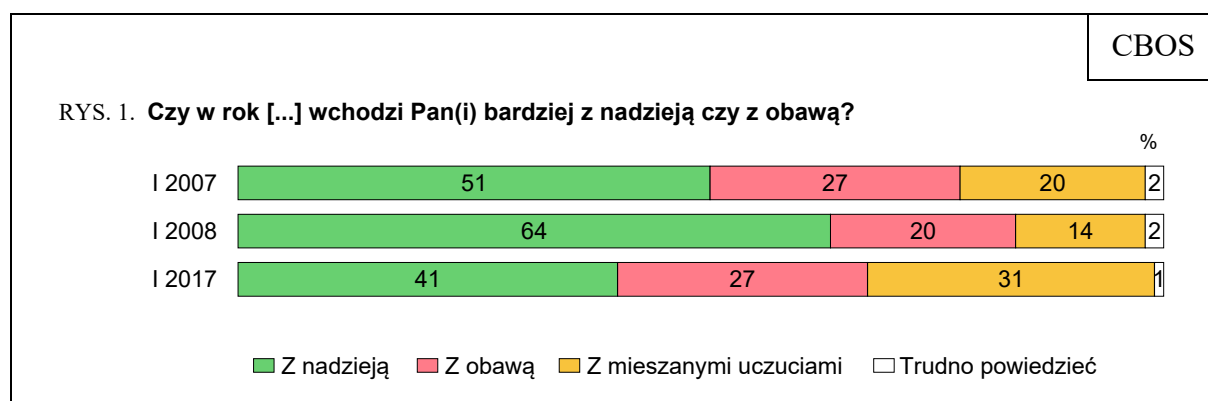
Fundacja Centrum Badania Opinii Społecznej
ul. Świętojerska 5/7, 00-236 Warszawa
e-mail: sekretariat@cbos.pl; info@cbos.pl
<http://www.cbos.pl>
(48 22) 629 35 69

Początek roku skłania zwykle do zastanowienia się, czy ten nowy rok przyniesie jakieś zmiany, a jeżeli tak, to czy na lepsze, czy na gorsze. W pierwszej połowie stycznia¹ zapytaliśmy ankietowanych o ogólne nastawienie, z jakim wchodzi w rok 2017, oraz o konkretne nadzieje i obawy, jakie z nim wiążą.

Z JAKIMI ODCZUCIAMI WCHODZIMY W ROK 2017

Choć największa grupa badanych deklaruje, że wchodzi w nowy rok z nadzieją (41%), to, generalnie rzecz biorąc, odczucia Polaków są w tym roku dość podzielone. Szczególnie staje się to widoczne, gdy porównamy wyniki tegorocznego sondażu z wynikami z lat 2007 i 2008, kiedy to nadzieję wyrażała większość badanych. Najwięcej respondentów, bo aż blisko dwie trzecie, witało z nadzieją nowy rok 2008. Warto przypomnieć, iż było to niedługo po wyborach parlamentarnych i powstaniu pierwszego rządu Donalda Tuska.

Obecnie drugą pod względem liczebności grupę stanowią ankietowani wchodzący w nowy rok z mieszanymi odczuciami (31%) i jest ich znacznie więcej niż w latach 2007 i 2008. Niewiele mniej osób rozpoczęło nowy rok z obawami (27%) i warto dodać, że tyle samo badanych co obecnie wyrażało obawy w styczniu 2007 roku, czyli po analogicznym okresie sprawowania rządów przez poprzednią koalicję utworzoną przez Prawo i Sprawiedliwość.

¹ Badanie „Aktualne problemy i wydarzenia” (320) przeprowadzono metodą wywiadów bezpośrednich (face-to-face) wspomaganym komputerowo (CAPI) w dniach 7–15 stycznia 2017 roku na liczącej 1045 osób reprezentatywnej próbie losowej dorosłych mieszkańców Polski.

Deklaracje badanych silnie wiążą się przede wszystkim ze zmiennymi określającymi nastroje społeczne², a szczególnie z przewidywaniami dotyczącymi ogólnej sytuacji w kraju. Z nadzieją wchodzi w nowy rok w większości respondentów uważających, że w ciągu najbliższego roku sytuacja w kraju się poprawi, pozytywnie oceniający obecną ogólną sytuację w kraju, sytuację polityczną i sytuację gospodarczą, a także dobrze oceniający swój poziom życia oraz przewidujący poprawę w obszarze polityki, gospodarki i własnych warunków bytowych.

Częstość deklarowania nadziei i obaw wiąże się też ze stosunkiem do obecnego rządu³. Im bardziej pozytywne nastawienie do rządu Beaty Szydło, tym więcej nadziei związanych z nowym rokiem, a mniej obaw. O ile wśród zdecydowanych i umiarkowanych zwolenników rządu zdecydowaną większość stanowią osoby wchodzące w 2017 rok z nadzieją, o tyle wśród przeciwników rządu dominują obawy.

Tabela 1

Czy w rok 2017 wchodzi Pan(i) bardziej z nadzieją czy z obawą?	Stosunek do rządu Beaty Szydło:				
	zdecydowani zwolennicy	umiarkowani zwolennicy	obojętni	umiarkowani przeciwnicy	zdecydowani przeciwnicy
	w procentach				
Z nadzieją	71	56	36	28	15
Z obawą	8	14	22	37	59
Z mieszanymi uczuciami	20	30	41	35	25
Trudno powiedzieć	1	0	1	0	0

Odczucia respondentów w stosunku do nadchodzącego roku istotnie różnicują także preferencje partyjne⁴. Z nadziejami wchodzi w 2017 rok w większości badani, którzy w hipotetycznych wyborach poparliby Prawo i Sprawiedliwość (66%) lub Kukiz'15 (57%), natomiast wśród pozostałych największych potencjalnych elektoratów dominują ankietowani witający nowy rok z obawami.

Tabela 2

Czy w rok 2017 wchodzi Pan(i) bardziej z nadzieją czy z obawą?	Na kandydata której partii/inicjatywy politycznej głosował(a)by Pan(i) w wyborach do Sejmu, gdyby wybory odbywały się w najbliższą niedzielę?					
	PiS	PO	PSL*	SLD*	Kukiz'15	Nowoczesna
	w procentach					
Z nadzieją	66	19	27	13	57	27
Z obawą	10	47	44	57	16	39
Z mieszanymi uczuciami	24	33	29	31	28	34
Trudno powiedzieć	0	1	0	0	0	0

* Dane dotyczące tych partii należy traktować ostrożnie ze względu na niewielką liczbę ich zwolenników w próbie

² Zob. komunikat CBOS „Nastroje społeczne w styczniu”, styczeń 2016 (oprac. R. Boguszewski).

³ Zob. komunikat CBOS „Stosunek do rządu w styczniu”, styczeń 2016 (oprac. A. Głowacki).

⁴ Zob. komunikat CBOS „Preferencje partyjne w styczniu”, styczeń 2016 (oprac. A. Cybulska).

Odczucia związane z rozpoczętym nowym rokiem istotnie różnicują również deklarowane poglądy polityczne, przy czym nadzieja wyraźnie dominuje jedynie wśród osób identyfikujących się z prawą stroną sceny politycznej (60%). Co prawda, nadzieja jest także najczęściej deklarowanym uczuciem wśród badanych niepotrafiących określić swoich poglądów na osi lewica–centrum–prawica (40%), jednak są oni niemal tak samo podzieleni w swych deklaracjach, jak ankietowani o poglądach centrowych i lewicowych (zob. tabelę aneksową).

Spośród analizowanych zmiennych społeczno-demograficznych podejście ankietowanych do rozpoczętego roku 2017 różnicują przede wszystkim wykształcenie i wiek, przy czym warto zauważyć, iż obawy częściej niż pozostali respondenci deklarują osoby z wyższym wykształceniem (32%), natomiast z nadzieją wchodzą w nowy rok w większości badani z wykształceniem podstawowym lub gimnazjalnym (51%). W przypadku wieku obawy znacznie częściej niż młodsi respondenci wyrażają osoby mające 45 lat lub więcej (zob. tabelę aneksową).

OBAWY

Wszystkich badanych, niezależnie od wcześniejszych deklaracji dotyczących odczuć, z jakimi wchodzą w nowy rok, zapytaliśmy o ich największe obawy dotyczące spraw kraju. Z wypowiedzi respondentów wynika, iż źródłem lęku najczęściej jest konflikt, kryzys polityczny, brak dialogu, destabilizacja. Deklaracje takie składa blisko jedna trzecia (31%) ankietowanych, przy czym najliczniejsi w tej grupie są badani mówiący o obawach związanych z możliwością rozlania się tego konfliktu na całe społeczeństwo, czyli o ewentualnych niepokojach społecznych, rozruchach, zamieszkach, wojnie domowej, przelewie krwi na ulicy, demonstracjach (16%). Warto zaznaczyć, iż ponad połowa wywiadów została zrealizowana w końcowej fazie kryzysu parlamentarnego, który na kilka tygodni zdominował życie polityczne w kraju, a w szczególności przed zakończeniem okupacji sali sejmowej przez posłów Platformy Obywatelskiej i Nowoczesnej Ryszarda Petru.

Wypowiedzi badanych dotyczyły jednak także różnych obaw związanych z otoczeniem międzynarodowym kraju (18%), możliwego kryzysu gospodarczego (17%), działań obecnego rządu i partii Prawo i Sprawiedliwość (14%), nieokreślonego zagrożenia wojennego (7%), braku pieniędzy w budżecie państwa, kryzysu finansów publicznych (5%) oraz działań opozycji (3%). W tabeli 3 zestawione zostały wszystkie szczegółowe tematy wypowiedzi respondentów.

Tabela 3

CZEGO W ROZPOCZĘTYM ROKU NAJBARDZIEJ SIĘ PAN(I) OBAWIA W SPRAWACH KRAJU, POLSKI?	
Konfliktu, kryzysu politycznego, braku dialogu politycznego, destabilizacji politycznej w tym:	31%
– niepokojów społecznych, rozruchów, zamieszek, wojny domowej, przelewu krwi na ulicy, demonstracji	16%
– konfliktu politycznego, kryzysu politycznego, braku dialogu politycznego, destabilizacji politycznej – ogólnie	8%
– anarchii, bałaganu, zamętu, chaosu w kraju, niestabilności, rozpadu państwa	3%
– konfliktu między opozycją a partią rządzącą	2%
– podziałów w społeczeństwie wskutek sporów politycznych, kłótni między zwykłymi Polakami	2%
– konfliktów, kłótni, nieporozumień – ogólnie	2%
– zamachu stanu, przewrotu politycznego, obalenia rządu	1%
– konfliktu w rządzie, rozpadu rządu, upadku rządu	1%
– zakłócania działania parlamentu, uniemożliwiania prac w parlamencie, okupacji, „powrotu do liberum veto”	0,5%
– przedterminowych wyborów	0,4%
Sytuacji międzynarodowej, uwarunkowań zewnętrznych w tym:	18%
– terroryzmu	4%
– Rosji, konfliktu z Rosją, agresji Rosji, konfliktu ekonomicznego z Rosją	3%
– imigrantów, uchodźców ogólnie, kryzysu migracyjnego	3%
– strat wizerunkowych Polski, utraty pozycji międzynarodowej kraju	2%
– działań Unii Europejskiej i jej organów przeciwko Polsce	1%
– amerykańskich wojsk w Polsce	1%
– sytuacji międzynarodowej, uwarunkowań zewnętrznych – ogólnie	1%
– imigrantów islamskich	1%
– Putina	1%
– wyjścia/usunięcia Polski z Unii Europejskiej	1%
– agresji z zewnątrz, zagrożenia militarnego z zewnątrz – ogólnie	1%
– wojny światowej	0,5%
– obniżenia ratingów Polski	0,4%
– imigrantów z Ukrainy, „najazdu Ukraińców”	0,4%
– konfliktu ze światem Islamu, z Państwem Islamskim	0,4%
– konfliktów międzynarodowych – ogólnie	0,3%
– imigrantów zarobkowych podejmujących pracę za niskie stawki	0,3%
– ingerencji zewnętrznej w sprawy polskie – ogólnie lub innej niż ze strony organów UE	0,3%
– sytuacji na Ukrainie	0,3%
– rozpadu Unii Europejskiej	0,2%
– Brexitu	0,1%
Kryzysu gospodarczego w Polsce w tym:	17%
– podwyżek cen, wzrostu kosztów utrzymania, drożyzny, inflacji, spadku siły nabywczej złotego	7%
– kryzysu gospodarczego w Polsce, krachu gospodarczego, załamania gospodarki, upadłości przedsiębiorstw – ogólnie	5%
– wzrostu bezrobocia	3%
– biedy, nędzy, obniżenia stopy życia ludności, pogorszenia warunków życia	2%
– spadku opłacalności produkcji rolnej	1%

Tabela 3 cd.

CZEGO W ROZPOCZĘTYM ROKU NAJBARDZIEJ SIĘ PAN(I) OBAWIA W SPRAWACH KRAJU, POLSKI?	
Działania obecnego rządu oraz Prawa i Sprawiedliwości	14%
w tym:	
– likwidacji/ograniczenia demokracji, konstytucji, wprowadzenia stanu wyjątkowego, autorytaryzmu	3%
– złej polityki zagranicznej, pogorszenia relacji z sąsiadami, krajami UE, izolacji na arenie międzynarodowej	2%
– obecnego rządu, PiS – ogólnie	2%
– podwyżek podatków	2%
– złego rządu, niekompetencji rządzących, złych ustaw, nowych reform – ogólnie	2%
– reformy edukacji	2%
– zbyt dużych wydatków socjalnych z budżetu państwa, polityki rozdawnictwa	1%
– lekceważenie przez rząd na nastrojów i potrzeb społecznych, arogancji rządzących, braku realizacji programu	1%
– Antoniego Macierewicza	1%
– złej polityki w dziedzinie obronności, „zdezorganizowane wojsko niezdolne do obrony kraju”	1%
– Jarosława Kaczyńskiego	1%
– niestabilnej polityki gospodarczej, pogorszenia warunków funkcjonowania małych firm	0,4%
– ograniczenia praw dotyczących dopuszczalności aborcji, zmiany ustawy dopuszczającej przerywanie ciąży	0,3%
– rewolucyjnych zmian w prawie, zmiany konstytucji	0,3%
– propagandy rządowej	0,2%
Wojny – ogólnie	7%
Braku pieniędzy w budżecie państwa, kryzysu finansów publicznych	5%
w tym:	
– wzrostu zadłużenia kraju, powiększenia deficytu budżetowego	2%
– braku pieniędzy w budżecie państwa, bankructwa kraju, kryzysu finansów publicznych	2%
– zaprzestania wypłacania 500+	1%
– braku pieniędzy na realizację programu rządu PiS	1%
– zaprzestania wypłacania emerytur i rent, zmniejszenia emerytur	0,5%
Opozycji, oponentów rządu	3%
w tym:	
– opozycji ogólnie, oponentów rządu	2%
– działalności Komitetu Obrony Demokracji	0,4%
– powrotu Donalda Tuska do Polski	0,2%
Inne obawy	6%
w tym:	
– ogólne obawy dotyczące bezpieczeństwa państwa, bezpieczeństwa publicznego	1%
– przestępczości	1%
– braku opozycji, „braku kontroli nad partią rządzącą”, „marginalizacji ludzi myślących inaczej niż PiS”	1%
– złej sytuacji w służbie zdrowia, braku dostępu do lekarzy	0,5%
– chaosu w prawie, kryzysu wymiaru sprawiedliwości, złego prawa	0,5%
– smogu, zwiększenia zanieczyszczenia powietrza	0,4%
– ruiny kraju, upadku Polski – ogólnie	0,4%
– emigracji Polaków	0,3%
– zwiększenia roli Kościoła w państwie	0,3%
– zagłady, końca świata	0,2%
– obawy dotyczące przyszłości Trybunału Konstytucyjnego	0,2%
– obawy o bezpieczeństwo energetyczne	0,1%
– klęsk żywiołowych	0,1%
– inne pojedyncze wypowiedzi	1%

Tabela 3 cd.

CZEGO W ROZPOCZĘTYM ROKU NAJBARDZIEJ SIĘ PAN(I) OBAWIA W SPRAWACH KRAJU, POLSKI?	
Ogólnie, że będzie gorzej, niż jest	3%
Obawy, że nie będzie lepiej, że będzie tak samo, jak jest, czyli źle	1%
Odpowiedzi dotyczące kwestii osobistych, prywatnych, niezwiązanych bezpośrednio z sytuacją w kraju	1%
Odmowa odpowiedzi	1%
Wypowiedzi niejasne	0%
Wszystkiego	0%
Nie wiem, trudno powiedzieć	9%
Brak obaw	7%

* Odpowiedzi nie sumują się do 100%, gdyż każdy respondent mógł wymienić dowolną liczbę obaw

Warto też zwrócić uwagę na istotne zróżnicowanie częstości wymieniania niektórych obaw w zależności od cech społeczno-demograficznych badanych. Biorąc pod uwagę płeć, można zauważyć przede wszystkim, iż mężczyźni znacznie częściej niż kobiety deklarują brak obaw (10% wśród mężczyzn i 4% wśród kobiet). W różnym stopniu rozpowszechnione są także wśród obu płci niektóre obawy.

- Kobiety znacznie częściej niż mężczyźni obawiają się niepokojów społecznych, rozruchów, zamieszek, wojny domowej, przelewu krwi na ulicy, demonstracji (19% wobec 13%). Podobnie jest w przypadku ogólnych obaw związanych z możliwością wybuchu wojny (10% wobec 5%).
- Również reforma edukacji częściej budzi obawy kobiet niż mężczyzn (3% wobec 0,2%).
- Natomiast mężczyźni częściej niż kobiety obawiają się biedy, nędzy, obniżenia poziomu życia, pogorszenia warunków życia (3% wobec 1%).
- Mężczyźni częściej niż kobiety obawiają się także strat wizerunkowych Polski, utraty pozycji międzynarodowej kraju (3% wobec 1%) oraz generalnie uwarunkowań zewnętrznych, sytuacji międzynarodowej (2% wobec 0,4%).

Biorąc pod uwagę wiek można natomiast zauważyć, iż osoby poniżej 45 roku życia częściej niż starsi nie potrafią wymienić żadnych obaw (odpowiedzi „trudno powiedzieć”: 13% wobec 5%), różnice odsetków deklarujących brak obaw są natomiast nieistotne statystycznie. Ciekawe są też inne kwestie.

- Niepokojów społecznych, rozruchów, zamieszek, wojny domowej, przelewu krwi na ulicy, demonstracji najczęściej boją się osoby mające 55 lat lub więcej (22% w grupie wiekowej 55–64 lata i 25% wśród badanych w wieku 65+). Dla porównania – w grupie wiekowej 18–24 lata takie obawy ma tylko 5% ankietowanych.

- Wzrost zadłużenia kraju, powiększenie deficytu budżetowego najczęściej niepokoi badanych najmłodszych (6% w grupie wiekowej 18–24 lata), a ewentualne podwyżki podatków – osoby w wieku 25–34 lata (6%).

Analizując związek częstości wymieniania poszczególnych obaw z wykształceniem badanych możemy stwierdzić, iż brak obaw najczęściej deklarują osoby z wykształceniem zasadniczym zawodowym (11%). Ponadto notujemy też inne zależności.

- Niepokojów społecznych, rozruchów, zamieszek, wojny domowej, przelewu krwi na ulicy, demonstracji oraz ogólnie wojny najczęściej obawiają się osoby z wykształceniem podstawowym (odpowiednio 23% i 15%). W tej grupie jest też najwięcej obawiających się, że po prostu nie będzie lepiej (4%).
- Osoby z wyższym wykształceniem znacznie częściej niż pozostali badani mówią ogólnie o konflikcie politycznym, kryzysie politycznym, braku dialogu politycznego, destabilizacji politycznej (13%), złych rządach, niekompetencji rządzących (5%), kryzysie gospodarczym (10%), wzroście zadłużenia kraju (5%), złej polityce zagranicznej (5%) oraz stratach wizerunkowych Polski na arenie międzynarodowej (4%).

Warto dodać, iż niepokojów społecznych, rozruchów, zamieszek, wojny domowej, przelewu krwi na ulicy i demonstracji znacznie częściej niż pozostali respondenci obawiają się osoby deklarujące centrowe poglądy polityczne (22% w tej grupie).

OCZEKIWANIA I NADZIEJE

Kryzys parlamentarny i spowodowane nim demonstracje Komitetu Obrony Demokracji i sympatyków opozycji wpłynęły zapewne także na odpowiedzi badanych dotyczące oczekiwań i nadziei związanych z nowym rokiem. Stabilizacja polityczna, poprawa sytuacji politycznej, spokój w polityce, porozumienie polityczne – to kwestie poruszane przez ankietowanych najczęściej (19%), a łącznie o nadziejach na spokój i stabilizację w kraju mówił co czwarty ankietowany (25%). Często wspomniano o poprawie sytuacji gospodarczej i finansów kraju (25%), przy czym w tym kontekście najczęściej mówiono ogólnie o oczekiwaniu na wzrost gospodarczy (14%) i zmniejszenie bezrobocia (11%). W wypowiedziach badanych poruszano także kwestie poprawy warunków życia (17%), oczekiwań co do realizacji programu

wyborczego Prawa i Sprawiedliwości, zamierzeń rządu, wywiązania się z obietnic (12%). Nieco rzadziej postulowano zmianę polityki, sposobu działania obecnego rządu/partii rządzącej (7%), wyrażano oczekiwania zmiany rządu, odejścia PiS od władzy (4%), zgłaszano różne postulaty dotyczące funkcjonowania demokracji (4%) oraz oczekiwania dotyczące spraw międzynarodowych (4%). Wszystkie szczegółowe tematy wypowiedzi badanych zostały zestawione w tabeli 4.

Tabela 4

CZEGO SPODZIEWA SIĘ PAN(I) PO ROZPOCZĘTYM ROKU DLA POLSKI? JAKIE WIĄŻE PAN(I) Z NIM NADZIEJE, NA CO LICZY DLA KRAJU?	
Spokój, stabilizacja w tym:	25%
– stabilizacja polityczna, poprawa sytuacji politycznej, spokój w polityce, porozumienie polityczne	19%
– spokój, stabilizacja – ogólnie „liczę na spokój, ład i porządek”	8%
Wzrost gospodarczy, poprawa sytuacji gospodarczej, finansów publicznych w tym:	25%
– wzrost gospodarczy, poprawa sytuacji gospodarczej	14%
– nowe miejsca pracy, zmniejszenie bezrobocia, autentyczna poprawa na rynku pracy, praca dla młodych i dla 50+	11%
– wprowadzenie ułatwień dla małych i średnich przedsiębiorców	2%
– poprawa opłacalności produkcji rolnej	1%
– stabilność złotego	1%
– wzrost eksportu polskich towarów	0,4%
– brak podwyżek cen	0,4%
– zmniejszenie deficytu budżetowego	0,4%
– nie pogorszenie stanu finansów państwa, brak wzrostu deficytu budżetowego	0,3%
Poprawa warunków życia, postulaty socjalne w tym:	17%
– poprawa warunków życia ludności, jakości życia, podniesienie stopy życiowej Polaków	7%
– podwyżki płac	7%
– podwyżka emerytur i rent	3%
– zniwelowanie nierówności społecznych	1%
– obniżka podatków, akcyzy, ZUS; wprowadzenie nowych ulg podatkowych	1%
– poprawa warunków pracy, przestrzeganie prawa pracy	1%
– obniżka cen	1%
– pomoc socjalna dla niepełnosprawnych, starych, chorych, poprawa dostępności DPS, reforma w opiece społecznej	1%
– brak wzrostu podatków, akcyzy	0,3%

Tabela 4 cd.

CZEGO SPODZIEWA SIĘ PAN(I) PO ROZPOCZĘTYM ROKU DLA POLSKI? JAKIE WIĄŻE PAN(I) Z NIM NADZIEJE, NA CO LICZY DLA KRAJU?	
Realizacji programu wyborczego PiS, zamierzeń rządu, wywiązania się z obietnic	12%
w tym:	
– reforma służby zdrowia, poprawa w służbie zdrowia	3%
– reforma edukacji, poprawa w szkolnictwie, edukacji	2%
– realizacji programu wyborczego PiS, zamierzeń rządu, wywiązania się z obietnic	2%
– bezpieczeństwo militarne, wzmocnienie obronności, obecność wojsk amerykańskich/ wojsk NATO	1%
– obniżenie wieku emerytalnego	1%
– niewpuszczenie imigrantów/uchodźców do Polski	1%
– kontynuacja 500+	1%
– zahamowanie emigracji Polaków	1%
– zahamowanie wyprowadzania pieniędzy za granicę	1%
– utrzymanie władzy przez PiS i Jarosława Kaczyńskiego	1%
– uporządkowanie/naprawa wymiaru sprawiedliwości, sądownictwa	0,4%
– powrót Polaków z emigracji do kraju	0,4%
– rozwój innowacyjności, nauki, innowacyjnej gospodarki, inwestycje w naukę	0,4%
– rozwiązanie problemu kredytów frankowych	0,3%
– mieszkania dla młodych, poprawa dostępności mieszkań	0,3%
– rozliczenie afer z przeszłości	0,3%
– wyjaśnienie katastrofy smoleńskiej	0,2%
– wzrost liczby urodzeń, przyrost demograficzny	0,1%
– zakaz handlu w niedziele	0,1%
– wprowadzenie podatku handlowego, opodatkowanie marketów	0,1%
Zmiana polityki, sposobu działania obecnego rządu/partii rządzącej (PiS)	7%
w tym:	
– zmiana polityki, sposobu działania obecnego rządu/partii rządzącej (PiS) – ogólnie	3%
– poprawa polityki zagranicznej, stosunków międzynarodowych	3%
– poprawa polityki w ramach UE, stosunków z UE i jej organami	1%
– polityka prorodzinna w stosunku do wszystkich rodzin, 500+ dla każdego dziecka	1%
– likwidacja 500+; ograniczenie wydatków socjalnych	1%
– zatrzymanie reformy edukacji	0,1%
Zmiana rządu, odejście PiS od władzy	4%
w tym:	
– zmiana rządu, odejście PiS od władzy – ogólnie	3%
– zmiana władzy w efekcie działań społeczeństwa	1%
– odsunięcie od władzy, odejście Jarosława Kaczyńskiego	0,5%
– zjednoczenie, wzmocnienie opozycji	0,4%
– dymisja, odsunięcie od władzy Antoniego Macierewicza	0,2%
Postulaty dotyczące funkcjonowania demokracji	4%
w tym:	
– zaprzestanie destrukcyjnych działań opozycji	1%
– przedterminowe wybory	1%
– zakończenie sporu o Trybunał Konstytucyjny	1%
– zwiększenie demokracji, „powrót prawdziwej demokracji” – ogólnie	0,5%
– konsultacje społeczne, referenda przed wprowadzeniem zmian	0,4%
– dopuszczenie do głosu opozycji, dopuszczenie do władzy różnych partii	0,2%
– zmniejszenie wpływów Kościoła na państwo	0,1%

Tabela 4 cd.

CZEGO SPODZIEWA SIĘ PAN(I) PO ROZPOCZĘTYM ROKU DLA POLSKI? JAKIE WIĄŻE PAN(I) Z NIM NADZIEJE, NA CO LICZY DLA KRAJU?	
Sytuacja międzynarodowa	4%
w tym:	
– pokój na świecie, żeby nie było wojen	1%
– poprawa wizerunku Polski w świecie	1%
– poprawa stosunków z Rosją	1%
– brak ingerencji UE w sprawy Polski	0,3%
– likwidacja Unii Europejskiej, wyjście Polski z Unii Europejskiej	0,2%
Inne oczekiwania	3%
w tym:	
– bezpieczeństwo publiczne, bezpieczeństwo narodowe – ogólnie	1%
– pojawienie się autorytetu, lidera, który zjednoczy Polaków	0,4%
– więcej prawdy w mediach	0,2%
– kontynuacja szybkiego tempa budowy dróg	0,1%
– wyciągnięcie konsekwencji w stosunku do posłów blokujących mównicę w Sejmie	0,1%
Ogólnie, że będzie lepiej, niż jest	10%
Nadzieja, że nie będzie gorzej, niż jest teraz	2%
Odpowiedzi dotyczące kwestii osobistych, prywatnych, niezwiązanych bezpośrednio z sytuacją w kraju	1%
Nie wiem, trudno powiedzieć	12%
Odmowa odpowiedzi	1%
Brak nadziei	13%

* Odpowiedzi nie sumują się do 100%, gdyż każdy respondent mógł wymienić dowolną liczbę oczekiwań/nadziei

Podobnie jak obawy, również niektóre nadzieje i oczekiwania związane z rozpoczętym rokiem wymieniane były w pewnych grupach społeczno-demograficznych częściej niż w innych. Ogólnego spokoju i stabilizacji częściej niż młodszy życzyliby sobie badani mający co najmniej 45 lat (11% w grupie wiekowej 45+ i 5% wśród młodszych respondentów). Ponadto warto zwrócić uwagę, iż częstość deklarowania braku nadziei i oczekiwań związanych z rozpoczętym nowym rokiem w kontekście spraw kraju rośnie wraz z poziomem wykształcenia i najczęściej mówią o tym absolwenci wyższych uczelni (17%). Jednocześnie wśród najlepiej wykształconych najczęściej wyrażano nadzieje na stabilizację polityczną, poprawę sytuacji politycznej, spokój w polityce, porozumienie polityczne (27%). Na tle pozostałych częstością wyrażania oczekiwań związanych z poprawą na rynku pracy, zmniejszeniem bezrobocia (17%) oraz podwyżkami płac (11%) wyróżniają się natomiast badani z wykształceniem zasadniczym zawodowym.

Ponad połowa Polaków deklaruje, że wchodzi w nowy rok z obawą lub z mieszanymi odczuciami. Z wypowiedzi respondentów wynika, iż – jeżeli chodzi o sprawy kraju – źródłem lęku najczęściej jest konflikt, kryzys polityczny, destabilizacja polityczna. Także odpowiedzi badanych dotyczące oczekiwań i nadziei związanych z nowym rokiem dotyczą najczęściej stabilizacji politycznej, porozumienia politycznego.

Wyrażane przez ankietowanych obawy co do stabilności politycznej i społecznej państwa zapewne należy wiązać w dużej mierze z sytuacją w polskim parlamencie i protestami ulicznymi, gdyż ponad połowa wywiadów została zrealizowana przed zakończeniem okupacji sali sejmowej przez posłów Platformy Obywatelskiej i Nowoczesnej Ryszarda Petru. Warto przypomnieć, iż także styczniowe nastroje społeczne wskazują na znaczne pogorszenie ocen sytuacji politycznej w kraju (równie wysoki jak obecnie odsetek osób krytycznie postrzegających polską scenę polityczną notowaliśmy poprzednio we wrześniu 2015 roku)⁵.

Opracowała
Barbara BADORA

⁵ Por. przypis 2.